

მშობლები

საქართველოს
საბავშვო

№ 9

სახელგამი

1929

1929
სექტემბერი

საქართველოს ნ. კ. თ. ცენტრალური და ცდელ. ზე-
რთიშეს და გან. სახ. ეთნოსათ. სტე. აღზ. შთაჯარმარ-
თელთმას აღზრდას მებრუნლთჲან შაქმთათიას

წალიწადი II
№ 9

შინაარსი

1. კატარა ლენინი, —ზ. ლილინასი; თარგ.	1
2. აკი-კოლმეტივისიტი, —ლექსი სიმონ წეველის	11
3. დედის მოლოდინში, —მარკია მიქელაძის	13
4. 26 კომუნარი, —კ.-ის	18
5. სკოლისაქან ვერი, —ლექსი მ.-ის	20
6. პირველი დოქი, —გადმოკეთ. ნ.-ისა	22
7. მოწაფეთა დაბრუნება საჯარო სკოლადაბრუნებამდე, —ლექსი გ. ქუჩიშვილის	24
8. ლაპარაკობს ლაპარაკობს, —თარგ. ნ. ბ.-ის	25
9. ზღვის მანათობელი ცხოველები	32
10. გასართობი: თამაშობა ვარეჯანის მეორე და მესამე გვე- რღზე.	

ჩვენი თამაშობა

ყველას უყვარს გამოცანები და მათი
გამოცნობა, მაგრამ ბევრად უფრო საინ-
ტერესოა თვითონ გამოიგონო გამოცანა
და სხვებმა გამოიცნონ. იქნება თქვენ
არ იცით, რომ შეიძლება გამოცანების
გათამაშება. შეიძლება ვაითამაშოთ, რო-
გორ მიემგზავრებიან ქალაქიდან, სოფ-
ლიდან, აგარაკიდან.

პირველი გამოცანა შეიძლება ასე
მოაწყოთ: დადგით მშვირვად ერთიმე-

პატარა ლენინი

საუბანი ჩამოაკდეს ოქტომბრულგმა ლენინსე.

— როგორი იყო ლენინი ბავშობისას?

— ცელქობდა? ჩსუბობდა ბიჭებთან?

ვ. ლენინი პატარაობისას თავის დასთან ერთად.

— რას აზობ! ის ყოველთვის სწავლობდა. ასი ათასი წიგნი წაიკითხა.

— ალბათ მოწუენილი იყო.

— რატომ?

— ის სომ მუდამ სწავლობდა. ალბათ სთამამოები სრულე-ბით არა ჰქონდა. მეცოდება.

— აბა სურათებში ყოველთვის რატომ იცინის? მაშასადამე, ის მსიარული იყო.

558.

— იცით რა, შევეკითხოთ სელმძღვანელს.

მოვიდა სელმძღვანელი.

— აბა, ბიჭებო, წუნარად. ლენინზე ვიბანსებთ.

— ვასო, კვიამბე ჰატარა ლენინზე.

— კარგი, გიამბობთ. ჰირადად მე ლენინი ჰატარა არ მინახავს. ამიტომ გიამბობთ ეველაფერს, რასაც სწერდენ ჰატარა ლენინზე ან რასაც კვიამბობდენ ისინი, რომელნიც მას ბავშობისას იცნობდენ.

— ბავშობისას მას ლენინს კი არ ეძახდენ, ეძახდენ ვალოდია ულიანოვს. როცა ის რევოლუციონერი გახდა, ლენინი მამინ დაირქვა. ოქტომბრის რევოლუციამდე რევოლუციონერები, რომ დამალვოდენ ჰოლიციასა და ქანდარბებს, სძირად იცვლიდენ კვარს.

ვალოდია კარგი ცოცხალი ბიჭი იყო.

მსატვარძა დახატა სამი წლის ვალოდიას სურათი ფოტოგრაფიული სურათსა და ვლადიმერ ილიჩის დედის მოგონების მიხედვით, მე მინახავს ეს სურათი.

სურათზე გამოხატულია ოქროსფერ სუჭუჭთმიანი ბიჭი, წნაკი ცოცხალი თვალებით; მას უარდისფერი ბლუსა აცვია.

ვინც კი იცნობდა ვალოდიას ბავშობაში, ეველა ლაჰარაკობს მასზე, როგორც სუჭუჭთმიან ცელქზე.

ვლადიმერ ილიჩის უფროსი და, ანა ილიას ასული ელიზაბოგა, მასზე სწენს:

„ეველასე უფრო მეტად ჰატარა ვალოდია თავის უძეგროს დასთან, ოლიასთან, თამაშობდა, რომელიც წლინახევრით იყო მასზე უძეგროსი.

„ორივენი ძალზე სიცოცხლით სავსენი და გაბედულნი იყვნენ, უკვარდათ სმაურით თამაშობა და სირბილი. განსაკუთრებით გამოირჩეოდა ამით ვალოდია, რომელიც ხვეულებრივ მეთაურობდა.

— მაშასადამე, ის ჰატარობაშიც ბელადი იყო? — შევეკითხა ოქტომბრელი.

— ბელადი კი არა, ცელქი, — გაუსწორა სელმძღვანელმა.

„ვალოდია შეგდებდა სოლმე ოლ-
 ლას დივანის ქვეშ და შემდეგ უბრძანებ-
 და: „ბიჯებით იარ დივანის ქვეშიდან!“

სათამაშოებს ნაკლებად იუყნებდა,
 ის მათ ამტყრევდა.

მასსოვს, სწორედ დაბადების დღეს
 მიიღო მან საჩუქრად მარსილი, რომ-
 ძელშიც სამი ცხენი ება. სადღაც
 მიიძალა ასალი სათამაშოთი. და-
 ვუწუთ ძებსა და კარს უკან ვინაზნეთ.

ის წუნარად იღვა და ნელ-ნელა ატრიალებდა აქეთ-აქით ცხე-
 ნების ფეხებს, სანამ ერთიმეორესე არ მოტყდა“.

უღიანოვების ნაცნობი ნაზაროვა სწერს თავის მოგონებებში
 ვალოდიაზე:

„უკვლასე მსიარული და ცოცხალი უღიანოვების ოჯახის
 ბავშვებში ვლადიმერი და ოლლა იუყნენ.

მთელი დღე შეიძლებოდა გესმინა, თუ როგორ ძეგროდა ოლლა,
 სტოდა ცალ ფეხსე, ტრიალებდა, ცეკვაავდა ან თამაშობდა ვალო-
 დიასთან, რომელიც, მე მგონია, უკვლასე უფრო სადავიდარაბო
 იუო დედისა და უფროსი დისათვის,—ის იუო უკვლასე ცოცხალი და
 ანცი უღიანოვების ბავშვებში. ახლაც თვალწინ მიდგას ის ჩითის
 ხალათით და ფართო მარულით, ის ცელქობს ან აჯაგრებს
 ოლლას.

ვალოდიას უუვარდა სმაურიანი მოძრავი თამაშობანი?“

ამს. ლენინის და კვიამბობს:

„საფსულში ის დარბოდა ეზოში და ბაღში, აცოცდებოდა სოლ-
 მე სეებზე, თამაშობდა ჩვენთან ერთად „შავ ჯოხს“; ვალოდიას
 ძალიან უუვარდა ეს თამაშობა, სოლო მერე შეუუვარდა კროკეტი.

ზამთარში ციგაობდა გორიდან, რომელსაც აკეთებდენ ჩვენს
 ეზოში, და ამხანაგებთან გუნდაობდა“.

ვალოდია — ვიგნაზიელი.

ზაფხულში ვალოდიას მშობლები სმინად მიდიოდენ სტუმრად თავის ნათესავეებთან სოფელ კოკოშკინოში, რომელიც ეახანის ვუბერნიაშია.

ზატარა ლენინის დედ-მამა თავისუფალ დროს გლეხებთან ატარებდა. მამა ებასებოდა გლეხებს, სოლო დედა, მოუსედავად იმისა, რომ ექიმი არ იყო, მკურნალობდა გლეხის ქალებს და მათ ბავშვებს, ურიკებდა ქალაქში ნაუიდ და სოფელში თან წამოღებულ წამლებს.

ზატარა ვალოდია მთელ დროს გლეხის ბიჭებში ატარებდა. „მას მოჰქონდა ქალაქიდან უამრავი სსკადანსვა ფერის კოჭი და თამაშობას აწუბოდა. მას უყვარდა კოჭაობა და, რაც სოფლის ბავშვებისთვის სამწუხარო იყო, იშვიათად აკებდა.

ამ თამაშობის გარდა, მას მალთან უყვარდა მშვიდდ-კოდალი. ამით მიდიოდა ის შონს მინდორში და ესროდა იქ ღაღღებს, როგორც ამას გლეხის ბავშვები ჩადიოდენ.

როდესაც მოზრდილები მიდიოდენ ღამის სათევად, ვალოდია თსოულობდა:

— მეც წამიკვანეთ. მე ეველასათვის მოვამზადე ჩაი, შაქარი. კოცონს დაუნთებ, ტოტებს დავამტვრევ.

— მაგრამ უფროსები ეუბნებოდენ:

— არა, არა, ვალოდია შენ ზატარა ხარ, — აბა, როგორ წავიკვანთ.

ვალოდია მამის კაბედავდა სოლმე და დიდებს გაჰქვეებოდა კვალდაკვალ ღამის სათევად. ზაფხულში დიდ სიამოვნებას ჰკვრიდა ვალოდიას თევზაობა და ბანაობა. შემოდგომით ის იტყნოდა ჩიტებს, რაც ძალზე უყვარდა; კაიტაცა რა ჩიტებსე ნადირობამ, ვალოდიამ დანიწყო მათი ეიდვა. მაგრამ ნაუიდ ჩიტს დიდი სნით არ სტოვებდა კალიაში, მალე გაათავისუფლებდა სოლმე.

დიდ ურბადლებას აქცევდა ზატარა ვალოდია უზატრონო კატის კნუტებს. ის მათ აიკვანდა და უკეთებდა ბაღში თავშესაფარს. სსკადანსვა გამოუსადეკარი მასხლისაგან უძენებდა მათ სასლებს, უკე-

ულთანოვის ოჯახი? (ვოლოდია მარცხით ზის).

თებდა ფანჯრებს, რომ ბნელში არ ვოფილიყვნენ, მაგრამ ნახევრად თვალახუსეფელი კნუტები, რომელთაც მან ვერ ასწავლა ჭამა, მისდა სამწუხაროდ, იხოცებოდნენ.

ვოლოდიას ეველა თავის ტოლზე მეტად შექმლო ცელქობა, ის ძალზე მხიარული და ხალხის მოყვარული იყო. მაგრამ მისი თამაში და ცელქობა ეოველთვის უკნებელი იყო.

—ვალოდის უევარდა არა მარტო ცელქობა, არამედ სწავლაც, — კვიამბობს მისი უფროსი და ანა ილიას ასული, — კითხვა მან სუთი წლისამ ისწავლა დედისაგან.

მან და მისმა დამ ოლიამ ძალზე შეეევარეს კითხვა და დიდის სიამოვნებით კითხულობდნენ საბავშვო წიგნებს და ჟურნალებს.

ძალე მათ დაიწვეს მოთხრობების კითხვა რუსეთის ისტორიიდან და ზეპირად სწავლობდნენ ლექსებს.

კითხვის შემდეგ, ვალოდია დასთან ერთად მიზბოდა სათამაშოდ.

კიმნასიაში ვალოდია მაშინ მიბარეს, როცა ის ცხრა წლინახევრის იყო, ზირველ კლასში.

ის ადვილად და მონდომებით სწავლობდა. ნიჭიერი იყო და მამაც ასწავლიდა მას, როგორც მის უფროს ძმას და დას, დავალეზულის ზუსტად და გულმოდგინედ შესრულებას. ვალოდის თავისი ნიჭის გამო შინ მსოფლივ გადასვდავდა სოლმე სკოლაში გავლილს, რადგანაც ის სკოლაში დიდის გურადლებით უსმენდა მასწავლებლებს.

დადგებოდა თუ არა საღამო და ჩვენ, უფროსები, ჩვენი სამუშაოებით სასადილოში დიდ მაგიდასთან მოვეწყობოდით, ვალოდიანს ამ დროს უკვე ნასწავლი ჰქონდა გაკვეთილები, ლაშჩაობდა, ცელქობდა, აბრაზებდა ჰატარებს და უძლიდა მათ ხელს.

— ვალოდია, გაჩერდი!

— დედა, ვალოდია არ მაცლის შეცადინუობას!

მაგრამ ვალოდიანს მობეზრდა წუნანად ჯდომა, და ის ცელქობს, ხელეზუე ტრიალობს. ხანდახან დედა გაიუფანდა სოლმე ჰატარა ბავშვებს დარბაზში, სადაც ისინი ძღეროდენ როიალის აკომპანიმენტით საბავშვო სიმღერებს.

ვალოდიანს უუპარდა ძღერა, კარგი სმენა და მუსიკის ნიჭი ჰქონდა; ჰატარა მძა მიტია, როცა ის საძი-სუთი წლის იყო, ძალზე გულწვილი იყო და არ შეეძლო აუცრემლებლად ეძღერა ბოლომდე „თხა“.

ცდილობდენ შეეჩიათ ის, არიკებდენ. მაგრამ გამსწავლებოდა თუ არა და შეეცდებოდა ვეველა სამწუხარო ადგილის ძღერას, ვალოდია მობრუნებობა მისკენ და განსაკუთრებული სიმღერით და საძინელი სახით იმღერებდა:

„თავს დაესენ თხას ნაცრისფერი ძკლები“. მიტია მაგრდება, რაც კი შეუძლია.

მაგრამ ცელქი ვალოდია არ ჩერდება, სახეს საძინელ გამო-მეტველებას აძღვეს და განაგრძობს: „დაუტოვეს ბეიას რქები და ჩლიქები“. ჰატარა ვერ უძლებს ამას და გულამოსკენით იწყებს ტირილს. მასსოვს, შე ვენსუებოდი ამის გამო ვალოდიანს, მ-ბრაზებდა, ის რომ ჰატარას აჯაერებდა.

როცა მამა შინ იყო, ის, როგორც უოველთვის, გვეხმარებოდა ჩვენ, უფროსებს,—მიჭეუდა ვალოდია თავის კაბინეტში და ამოწმებდა მის გაკვეთილებს. მაგრამ ჩვეულებრივ ვალოდიამ უკვლავური იცოდა; მამის მამა დაუწევებდა შველის გამოკითხვას—გამოკითხავდა ლათინურ სიტყვებს, მთელ რეჟულში რომ იყო ჩაწერილი, მაგრამ ვალოდია შეუძლებლად უხანუსებდა.

თუ მამას არ ჰქონდა დრო გაერთო ვალოდია ჯადრაკის თამაშით ან სხვა რაშით, სინუქე სასადილოში დიდი ხნით როდი სუფევდა“.

კარგად სწავლობდა ვლადიმერი ეველა კლასში და ეველა საკანში ერთხანად ასწრებდა. მაგრამ, სკოლაში სწავლის დროსაც ვლადიმერი თავის ამხანაგებთან დროს მოულობდა თამაშობისათვის.

ბ. ფარმაკოვსკის მშობლების ბაღში (ფარმაკოვსკი ვლადიმერ ილიის ამხანაგი იყო, ერთ კლასში იუვენენ) ვალოდია თამაშობდა ბიჭებში უჩალობანას, შავკანიანობას და სხვ.

ვალოდიას უევარდა ჰადრაკის თამაში, თხილამურებით სრიალი, კარგად ცურავდა, უევარდა ველოსინედსე ჯდომა. ვალოდია შეტის-შეტად გულკეთილი იყო. ის უოველთვის ესმარებოდა თავის ამხანაგებს როგორც სკოლაში შეცადინეობაში, ისე თამაშობის დროს.

აი რას სწერს მის შესახებ ორი მისი ამხანაგი, ნ. კ. ნეფედოვი და ვ. დრური.

„სამთრის დასაწეისში მიმაბარეს სამრეველო სასწავლებელში. არითმეტიკა სრულიად არ მესმოდა, ვალოდია უოველთვის მესმარებოდა და მისი წვალობით მალე შევეთვისე ის და შემდეგ საშუალო მოწაფე ვიყავი. არ მახსოვს მას ჩემთვის დაეცინოს, უვიცი ხარო, ჰირიქით, მალსე უსაროდა ხოლმე, როდესაც დავიწვე ამოცანების დამოუკიდებლად გამოუვანა“,—გვიამბობს ვალოდიაზე ნ. კ. ნეფედოვი.

„მე ზანსიონში ვცხოვრობდი, რომელიც გიმნაზიასთან არსებობდა, — გვიამბობს დრუნი, — სადღე ძალზე ცუდად შეგუებადუნ. ვლადიმერი უოველთვის გაცნაწილებდა თავის საუსმეს, უფრო სწორი იქნება თუ ვიტყვი, რომ ჩვენ უოველთვის ვჭამდით მისი საუსმის დიდ ნაწილს.

ის მარტო საუსმეს კი არ უნაწილებდა თავის ამხანაგებს, არამედ ურიკებდა რეჟულებს, ფანქრებს, კალმებს და თვითონ კი აუცილებელი რამეებიც აღარ ჰქონდა, ამის გამო კი არაერთხელ გაკიცხა ის სკოლის ინსპექტორმა.

თამაშობის დროს გამარჯვებული ვალოდია არანდროს არ ტრახანსობდა მე უკეთესი მოთამაშე ვარო და არ დასცილობდა იმას, ვინც წაავო თამაში.

ძალზე ბინტურესებდენ ადრიდანეე ვლადიმერს ზოლიტიკური კატორღელები, რომლებიც შესასებაც უამბობდა მას მისი უფროსი მძა ალექსანდრე ილიჩი, რომელიც შემდეგ ჩამოასრჩეს იმისათვის, რომ მეფე ალექსანდრე მესამის მოკვლა სურდა.

ის ძალზე დაბინტურესებული იყო კლესების და მუშების მდგომარეობით.

იმ საკითხებს, რომელიც მას ალელუებდა, ის თავის ახლობელ მკობრებში არკვევდა. ვლადიმერი გამოირჩეოდა განსაკუთრებული უნერჯით, ნებისყოფით და ამხანაგებსე გავლენის მოხდენის უნერით, აჯერებდა მათ, უმტკიცებდა მათ თავისი აზრების და შესედულებების სისწორეს.

როდესაც ვლადიმერ ილიჩი წამოისარდა, ის მთელ დღეებს წიგნების კითხვაში ატარებდა. მას შეეძლო წიგნების არა მარტო წაკითხვა, არამედ შესწავლაც: ადგენდა კონსექტებს, ამოწერდა ზოგ რამეს, რომ უკეთ დაემსსოვრებია უფრო საბინტურესო ადგილები.

წიგნებს მხოლოდ მაშინ შორდებოდა, როდესაც სასეირნოდ მიდიოდა ან სურდა ბასი და კამათი ვიწრო წრეში, იმ ამხანაგებთან, რომელნიც, როგორც თვითონ, რეგულუციონური მოღვაწეო-

ბისათვის ემსახებოდნენ. ვლადიმერს მეტის-მეტად უუვარდა თავისი მშობლები. მაგრამ ეველასე ძლიერ უუვარდა დედა და მის ახლოს უოველთვის ანგარიშს უწევდა.

„ვალადიმამ ჰანზროსის წვევა დაიწყო, — გვიამბობს ანა ილიას ასული. — დედამ, რადგან ემინოდა ჯანმრთელობას არ ავნოსო, დაუწყო დარიცება, რომ ჰანზროსის წვევა მიეტოვებია. მაგრამ ჰანზროსის წვევის მანქანობის დასაბუთებამ მასზე არ იმოქმედა.

მაშინ დედამ უთხრა: „არ უნდა მისცე შენ თავს სედმეტი სარჯვის ნება, თუნდაც კანკიკების, როდესაც საკუთარი შემოსავალი არა გაქვს“ (უღიანოვების ოჯახის ამ დროს დედის ჰატანა ჰენსით ცხოვრობდა). ვალადიმამ მაშინვე და სამუდამოდ დაანება თავი ჰანზროსის წევას“.

ნადევდა კონსტანტინეს ასული, ვლადიმერ ილიჩის ცოლი, სძირად გვიამბობდა ხოლმე, თუ როგორ ძლიერ უუვარდა ვლადიმერ ილიჩს თავისი დედა.

როდესაც უკვე მოხრდილი იყო, ის ციმბირში ცხოვრობდა, გადასასლებული იყო, და გასეთში წაიკითხა მარია ალექსანდრეს ასულის უღიანოვას სიკვდილის შესახებ. დედის სიკვდილის ამბავმა ძალზე დააღონა ილიჩი.

შემდეგ გამოირკვა, რომ მოკვდარიყო ვიღაც სხვა მ. ა. უღიანოვას, და ვლადიმერ ილიჩი მეტის-მეტად ბედნიერი იყო, რომ დედა ცოცხალი ჰქავდა.

მთელი თავისი რევოლუციონური მოღვაწეობის განმავლობაში, სადაც გინდა უოფილიყო ვლადიმერ ილიჩი, ის უოველთვის შოულობდა დროს, რომ მიეწერა წერილი დედისათვის.

დედის სიკვდილის წინ, — ის მოკვდა 1916 წელს, — ვლადიმერ ილიჩი შევიცარიიდან შევიცაში გაემგზავრა, რომ გამოძვიდობებოდა მას.

არანუველებრივი სიუვარულით ეპრობოდა ილიჩი არა მარტო საკუთარ დედას, არამედ ნადევდა კონსტანტინეს ასულის დედასაც, რომელიც მუდამ ლენინთან ცხოვრობდა.

როცა ელისავეტა ვასილის ასული—ნადეჟდა კონსტანტინეს ასულის დედა—მოსუცდა, ვლადიმერ ილიჩი მას ხელი-ხელგაურილი ასეირნებდა. კანსაკუთრებული სიყვარულით ექცეოდა ილიჩი მას, როცა ის აჟად გასდა.

ვლადიმერ ილიჩი და ნადეჟდა კონსტანტინეს ასული ხან ერთი და ხან მეორე მორიგობდნენ მის ლოკინთან, და ილიჩის ხელში მოკვდა ნადეჟდა კონსტანტინეს ასულის დედა. ის მორიგობდა მის ლოკინთან, შეამჩნია, რომ საწოლიდან მას ძირს გადმოკიდებოდა ფეხი, უნდოდა დაეწვინა უფრო მოხერხებულად და იქვე შეამჩნია, რომ ელისავეტა ვასილის ასული კვდებოდა.

მან დაუხუჭა თვალები მას.

ნადეჟდა კონსტანტინეს ასული არ იყო შინ—ის წამლისთვის წასულიყო.

ზატარა ვალოდია, რომელიც გადაიქცა ამხანაგ ლენინად, მუშებისა და კლესების ბელადად და მასწავლებლად, უდიდესი საქმეების დროსაც არ იკიწყებდა ცალკეული ადამიანების გაჭირვებას.

მან შესწირა მთელი თავისი სიცოცხლე მუშებსა და კლესებს, შეელოდა მათ დიდ და ზატარა საქმეში. ის სიყვარულით ესაუბრებოდა, აძლევდა მათ რწევა-დარიკებას, ასწავლიდა რევოლუციონურ ბრძოლას და ამავე დროს შეეძლო მხიარული ოხუნჯობა და ცდილობდა დასძარებოდა უკვლას, რითაც კი შეეძლო.

ზ. ლილინა

აკი-კოლმეტივისტი

აკი ოქტომბრელია,
ქლაქელი, ზატარა,
ეს საფსული მან სოფლის
ბაუშებთან გაატარა.
ქლაღდებზე დახატა
სუთქიმა ვარსკვლავები
და ნაკადში ჩაუშვა
სომღღები, ნავეები.
მკრამ მალე მოსწეინდა
აკის ეს განართობი
და მინდორში მოხსნა
ერთგან მიწის ფართობი.
— მე კომუნას ვაარსებ! —
მიძარბა ამხანაგებს —
ჩვენ წევრები ვიქნებით,
კოლექტივი განაგებს.

— რაო?
— რა სოქვი!
— არ გვესმის
შენი გამოგონება!
— კოლექტივი რას ჰქვია?
— შევავრთებთ ქანებს
ღარბ კლესის შვილები,
მდიდრებს არ წავიკარებთ
— და თუ შემოგვეზარენ?
— გამოვუძახებთ გარეთ
და მოვაწყოთ კომუნას
ჩვენთვის სამეურნეოს,
მისთანას, რომ ასე სოქვან:
„რა უოფილა თურმეა“.
ნამდვილ ახალ ცხოვრებას
სწორედ მაშინ გავიკებთ;

ქობისების მაგივრად
 დიდ სასახლეს ავიგებთ,
 ელექტრონი, რადიო,
 სკოლა, კლუბი, ტრექტორი,
 მანქანები, — რაც გვინდა
 გვექნება ვველაფერი.
 საქმეს დღესვე შევუდგეთ,
 გვეყოფა ღაზარაკი.
 თავმჯდომარე ვინ იქონს?

დაი უგუნეს:

— აკი!

აკიც შეუდგა საქმეს,
 არ იჩენს მოსვენებას
 და კომუნის კრებაზე
 აკეთებს მოხსენებას.

სიმონ წიველი

1939
191033

დედა კრებსზეა, ესე იგი შინ არ არის. რატომ არ მოდის დედა? — ასე მსჯელობს ლილი. ნუშა და კოკიც ეთანხმებიან მას, ეს იმიტომ, საძივეს წლოვანება რომ შევაჯამოთ, თსუთმეტამდე ძლივს ავა. მეორე კიდევ ისა, რომ უკვე რვა საათია, ჩაის დროა, ნუშას თვალები ესუჭება, მაგრამ უდგოდ აბა როგორ დაიძინოს?

კი არ იფიქროთ, ვითომც ნუშა ისეთი ხარმაცი და ზირლია კოკო იუოს, რომ თავის ლოგინს ვერ მიაგნოს. აბა თქვენ თვითონა სთქვით: როცა საღი წლისა ხართ და დაუსმარებლად ფესსაცმელსაც ვერ გაიხითთ, დედა არ დაგჭირდებათ?

ჰო და, აი, დედა შინ არ არის, ნუშას ეძინება, კოკის და ლილის ჩაი უნდათ, ნუცა კი ჰკვიანხად მოსჯდომია მაგიდას და „ბიბია თომას ქონს“ ჩაკირკიტებს.

ჯერ დრო გაკვეთილების მზადებაში წაიღო. ნუცას რა უჭირს, მას არ სჭირდება დანძარება. ის აუნჯარებლად, ხუმად აკეთებს თავის უცნაურ ამოცანებს მძიმეებით, ფრხნილებით და ნულებით. უჰ, რამდენი ნულია, ზოგი წინ და ზოგიც უკან! ეს იმიტომ, რომ ნუცა უკვე მეოთხე ჯგუფშია.

ზირველჯგუფელ ლილის კი ასე კარვად როდი აქვს საქმე! აი, ის ზის, თავი კვერდზე გადაუხრია, წერს და გუდმოდგინედ დეჭავს ენის წვერს: ეს მეტის-მეტი სეროაზულობის ნიშანია.

დროკამოძებით ლილი სწვევტს წერას და დიდის ამბით აცხადებს:

— გაიკონეთ, რა ამოცანა გავაკეთე!

ნუცა თავს ანებებს მუშაობას და მოსასმენად ემზადება.

— აბა, წაიკითხე! — დაუსმარებლად ამბობს ის.

ლილი კითხულობს:

— ერთ ხეზე სამოცდაათი დათვი იჯდა...

— ლილი! — აღშფოთებით აწუვეურობენ სუცა, — როგორ შეიძლება ასეთი სისულელის ჩმახვა? დათვები ბედურები სომ არ არიან, რომ თითო ხეზე სამოც-სამოცი დაჯდეს? აბა რომელი ხე დაიტევს ამდენ დათვს!

— შე რა ვიცი, — დარცხვენით ბუტბუტებს ლილი, — ეს ამოცანა ილომ მითხრა სკოლაში.

— შერე და ტვინი რაღადა გაქვს, თუ სწულებით არ დაფიქრებდი?

ლილი შეწუსებულია.

— ახლა რაღა ვუთ ამ ამოცანას? უკვე გამოვიყვანე ვეკლა კითხვა.

— აი რა, — ურჩევს გოგი, — აიღე და დათვების მაგივრად ბელურები დასწერე, ამოცანა კი ისევ ისე დასტოვე.

ლილი ისევ შეუდგა მუშაობას. ენის წვერიც მასთან ერთად შრომობს.

ცოტა ხნის შემდეგ ლილი ისევ აცხადებს:

— აბა, მოისმინეთ: ერთ სესე სამოცდათხუთმეტი ბელურა იჯდა, აქედან ოცდათხუთმეტმა მეორე სესე გადაინაცვლა, ცოტა ხნის შემდეგ იმავე ხიდან კიდევ რამდენიმე ბელურა გადაფრინდა, რიცხვით ორჯერ მეტი, ვიდრე ზირველად. კითხვა: რამდენი ბელურა დარჩა სესე?

— ოჰ, ლილი, — ამბობს შეწუხებული ნუცა, — ეს ხომ მთლად სისულელეა!

— რათა? — კითხულობს შეურაცხყოფილი ლილი და საჩხუბრად ემხადება.

— აბა შენ თვით იფიქრე: შენს ამოცანაში გამოდის, რომ სამოცდათხუთმეტი ბელურაში ას ხუთი გაფრენილა, აბა ეს როგორ შეიძლება?

— არაფერიც, — ცხარობს ლილი, — აბა სადა, სად არი ას ხუთი?

ნუცა მოთმინებით უხსნის:

— 35×2 , რამდენი იქნება?

— სამოცდაათი.

— $70 + 35$, რამდენი იქნება?

— სამოცდაათს ოცდათხუთმეტი... სამოცდაათი, ოცდათხუთმეტი... დაიცა, დაიცა! სამოცდაათს ოცდაათი — ასი, კიდევ ხუთიც — ას ხუთი! — შწუხარებით ამბობს ლილი.

— აი ასე. ახლა აიღე და ეს ამოცანა სულ წაშალე, ახალი გამოვიგონათ.

გაკვეთილებსაც მორჩენ. გოგიმ და ლილიმ ჭადრაკი ვამართეს, ნუცა „ბიძია თომას ქაოსს“ ჩაუჯდა, ნუშა კი დიდრონ წაშვებს ახამხამებს და სატირლად თუ საძილოდ ემხადება.

— ქიმ მეფეს! — აცხადებს გოგი და თავის დედოფალს ლილის მეფის წინ აუყენებს.

— შენს მეფესაც ქიმ! — არ იბნევა ლილი და მოწინააღმდეგის მეფეს ცხენით ეპუქრება.

— ეგ არ შეიძლება! — ცხარდება გოგი, — შენს მეფეს ქიმი აქვს!

— მერე რა? შენ თუ ჩემს მეფეს მოკლავ, მეც შენსას.

— ეგ როგორ შეიძლება! — ცხარობს ვურებაძღე გაწითლებული გოგი, — შემ თამაში არა გცოდნია, შეილოსა, და შეთამაშები კი!

— რა იყო, რა მოხდა? — ჩაურია ნუცა მოძრიგებლად.

— აჰა, დახე, დახე! — ეუბნება გოგი, — შე აქ ქიმს ვუცხადებ, ეს კიდევ აინუნშიაც არ იგდებს და ქიმიოფე მიზასუნებს.

ნუცა უურაძღებით ათვალთქვებს დაუას და მერე ამბობს:

— ეგრე არ შეიძლება, ლილი, მეფეს მუქარის ქვეშ ვერ დატოვებ.

— ჰო, მაგრამ თუკი მეტი სვლა არა მაქვს — ცრემლნარევი სმით ამბობს ლილი.

— მამ წაგიკია და შენს მეფეს შამათი აქვს, — ამბობს ნუცა და დასამძვიდებლად უმატებს: — ხელახლა დაიწვეთ და ახლა, ალბათ, შენ მოიკვებ.

მაგრამ ლილის დაკარგვა თამაშის სურვილი. კოკისაც მო-ბესრდა, ორივეს მოაგონდათ, რომ შიათ.

— ნუცა, — გაუბედავად ამბობს ლილი, — მოდი ჩაი ავადულოთ.

— ნათი არ არის, — უიმედოდ უბასუსებს ნუცა.

— დეიდა ქეთოს გამოვართვით! — ამბობს კოკი.

— კიბეზე რომ ბნელა? — შიშით ხუწრულებს ლილი. — ვინ წავა დეიდა ქეთოსთან?

— მე მეშინია, — ამბობს ნუცა.

— მეც.

— მეც.

— ვეკლას წავიდეთ!

— მერე ნუმა? მას ხომ ვერ წავიკვანთ და ვერც მარტო დაუტოვებთ.

— მამ რა ვქნათ?

ვეკლანი ფიქრობენ. ბოლოს ნუცა ამბობს:

— აი რა: მე და კოკი წავალთ, შენ კი, ლილი, ნუძასთან დარჩები.

მკნაგრები სანათით და წუმწუმით შეიარაღდენ და გავიდენ.

დეიდა ქეთო ქვედა სართულში ცხოვრობდა. ბავშვებს წინ ბნელი დერეფანი და ვიწრო, ხვეული კიბე ედოთ.

დერეფანში ძალზე ბნელოდა. ნუცამ სცადა განათება, მაგრამ კატხილ ფანჯრებში შემოჭრილმა ქარმა უცებ გაუქრო სინათლე.

— არა უშავს რა, — გულადად წაიხუწრულა მან, — აი ახლავ სახელურამდე მივალთ და მოვეჭიდებით. ფრთხილად კი, ფეხი არ დავციდეს.

(დასასრული იქნება).

მარიკა მიქელაძე.

11 წლის წინად პროლეტარული რევოლუციის ჯალათების უღმობელმა ხელმა მოუსპო სიცოცხლე სოციალიზმისათვის დიდებულ მებრძოლთ—სტ. შაუმიანს, ალ. ჯაფარიძეს, მამედ აზიზბეკოვს, ვანო ფიალეტოვს და სხვებს; იმათ სახელებს არასოდეს არ დაივიწყებს ამიერკავკასიის პროლეტარიატი და ჩვენი მოზარდი თაობა. ამიტომაც საჭიროა ვიცოდეთ, ვინ იყო ეს 26 კომუნარი და რისთვის განგმირეს იმათი გული ტყვიით.

ოქტომბრის რევოლუცია ამიერკავკასიაშიც გავრცელდა. ბაქოში მოიღდა მან ფეხი, და გამოცხადდა ახალი მთავრობა, რომლის სათავეში იყვნენ არჩეული ბრძოლაში გამოცდილი მუშათა კლასის ბელადები. სხვანაირად არც შეიძლებოდა მოქცეულიყო ბაქოს პროლეტარიატი, სწორედ მათ მიანდო მუშათა კლასის მონაპოვართა დაცვა, რომლებიც პროლეტარიატთან იყვნენ და მასთან ერთად იბრძოდნენ რეაქციის წლებში.

ძმომე გარემოებაში უხდებოდა მუშაობა ბაქოს მთავრობას იმპერიალისტური ომის დროს; ერთის მხრით იერიში მოჰქონდათ გერმანიასა და თურქეთს, მეორეს მხრით—ინგლის-საფრანგეთს; ამავე დროს საჭირო იყო ბაქოში მცხოვრებ ეროვნებებს შორის შუღლისა და მტრობის განელება და მშვიდობიანობის ჩამოგდება.

საზოგადოების ბურჟუაზიული ნაწილი ხსნას გერმანელებისა და

თურქების მოსვლაში ხედავდა, ნაწილი კიდევ ინგლის-საფრანგეთის მოსვლაში. იმპერიალისტურ სახელმწიფოებს უნდოდათ ბაქოს ნავთი ჩაეგდოთ ხელში და მტრულად იყვნენ განწყობილი პროლეტარიატის მიმართ. კომისართა საბჭო ებრძოდა ბურჟუაზიას და ამავე დროს ცდილობდა კავშირი გაეხატა რუსეთის რევოლუციონურ პროლეტარიატთან. ამ დროს ამიერკავკასიაში შესდგა ამიერკავკასიის მთავრობა, რომელშიაც შედიოდნენ მენშევიკები, მუსავატები და დაშნაკები; ცოტა ხნის შემდეგ ეს მთავრობა სამად დანაწილდა: საქართველოს, სომხეთის და აზერბეიჯანის მთავრობებად და ყველანი მტრულად უცქეროდნენ ბაქოს კომუნას, არავითარ დახმარებას არ უწყევდნენ პროლეტარიატს ეროვნულ ბურჟუაზიასთან ბრძოლაში, რომელიც მხარს უჭერდა იმპერიალისტებს ბაქოს ხავთის ხელში ჩაგდებისათვის.

ბაქოს კომუნარებს მტკიცედ ეჭირათ ხელში კომუნის დროშა და მედგრად იბრძოდნენ როგორც გარეშე, ისე შინაური მტრების წინააღმდეგ, მაგრამ ეროვნულმა ჯარებმა, რომლებიც უწინ იცავდნენ ბაქოს, თურქების შემოსევის დროს მიატოვეს თავდაცვა და დაბრუნდნენ ქალაქში; დარჩენ ამხ. პეტროვის რაზმი და ბაქოს კომუნარები, რომლებიც თავგამეტებით იბრძოდნენ, სანამ ძალ-ღონე შესწყევდათ, მაგრამ რას განდებოდნენ.

ვილაც ბნელი პიროვნებები და-
დიოდენ ხალხში და პროპაგანდას
ეწეოდენ ინგლისელების მოწვე-
ვის შესახებ.

ბოლოს, 1918 წლის 26 ივნისს,
ბაქოს საბჭომ გამართა ისტორი-
ული კრება, სადაც იყვნენ სხვადა-
სხვა პარტიის წარმომადგენლები,
და საკითხი დაისვა ინგლისელე-
ბას მოწვევის შესახებ.

ამნაირი განწყობილების გამო
კომუნარებმა უარი სთქვეს ბაქოს
მთავრობის ხელმძღვანელობაზე
და გადადგენ.

ჩვენ იმიტომ დავარქვით ამ კრე-
ბას ისტორიული, რომ სწორედ
ამ კრებაზე წარმოსთქვა ამხ. სტ.
შაუმიანმა ისტორიული სიტყვა:
„ჩვენ მივდივართ, მაგრამ ისევ მო-
ვალთ, და გამარჯვება ჩვენი იქნება“.
როგორც ხედავთ, ეს მისი სი-
ტყვები გამართლდა, გამართლდა
ისიც, რომ იმპერიალისტების მო-
წვევა საშიშო იყო, ვინაიდან მათ
მხოლოდ ბაქოს ნავთი და მეფის
ტახტის აღდგენა აინტერესებდათ.

უკვე 9 წელიწადზე მეტია, რაც
თავისუფლად ცხოვრობს და შენ-
დება ბაქო—საბჭოთა აზერბეიჯა-
ნის დედაქალაქი.

მას შემდეგ, რაც მთავრობიდან
გავიდნენ ბაქოს კომუნარები, შეი-
ქმნა მთავრობა, რომელსაც „ცენ-
ტრო-კასპი“ ერქვა; მასში მთავა-
რი როლი, ხელმძღვანელის რო-
ლი სოც.-რევოლუციონერებს ეკუ-
თვნოდა; სოც.-რევოლუციონე-
რებმა ინგლისელები მოიწვიეს, მა-
გრამ ბაქოს პროლეტარიატი კო-

მუნისტებს თანაუგრძნობდა. ვერ
აეტანათ გამარჯვებულებს
და ერთ დღეს ყველა გამოჩენილი
კომუნისტი—კომისარი — დაატუ-
საღეს. რევოლუციონურმა პრო-
ლეტარიატმა მოითხოვა მათი გა-
თავისუფლება; ისინი მართლაც
გათავისუფლეს, და მათ დაიწყეს
მზადება, რომ ცოლშვილით წა-
სულიყვნენ საღმე. როდესაც ზღვა-
ში გავიდნენ, ისინი დაატუსაღეს,
ძალით გადმოსვეს კრასნოვოდ-
სკში და გადასცეს ამიერ-კას-
პიის მთავრობას, რომლის სათა-
ვეში ს.-რ. იდგენ. ეს მთავრობა
და ინგლისის სარდლობა შეთან-
ხმდა და 20 სექტემბერს ღამით წაი-
ყვანეს ისინი ველში, მე-207 ვერს-
ზე, სადაც სოც.-რევოლუციონე-
რების რაზმებმა მოჰკლეს, დახრი-
ტეს და ხმლებით აკუწეს ბაქოს
კომუნის სახელოვანი მებრძოლ-
ნი—26 კომისარი.

მეთერთმეტე წელია, რაც მხე-
ცურად მოჰგლიჯეს ჩვენს რიგებს
26 კომისარი, მაგრამ ტირილი კი
არ გვმართებს, პირიქით, ჩვენ ერთ-
ხელ კიდევ უნდა ვთქვათ, რომ
მათ ანდერძს განვახორციელებთ,
რომ ბაქოს კომუნის მიერ ამარ-
თული დროშა მადლა გვიჭირავს
და კიდევ გვეჭირება, და ამის
დასამტკიცებლად მათე დაღუპვის
დღეს მოვაწყობთ ინდუსტრია-
ლიზაციის შაბათობას, რაც იქნება
26 კომისარის საუკეთესო ძეგლი,
ვინაიდან ჩვენი ქვეყნის ინდუსტ-
რიალიზაცია სოციალიზმის გან-
ხორციელების მთავარი ამოცანაა.

სკოლისაკენ პერი

ადგო ჩქარა,
 ლილი, მარა,
 მოაძხადეთ უველაფერი.
 დაიბანეთ,
 ისაუსმეთ
 და სკოლისკენ გაუკრათ, ჰერი!
 გაუბროთ
 აშხანაგებს:
 თინა, რაფიკს, კოლას.
 რახანია
 არ გვინახავს
 საუვარელი სკოლა!
 ჰა ტრამუაის
 „გახერებაც“.
 ბურკესო ჟივილ-ხივილს,
 ვატმანი და

კონდუქტორი
 არ ფარავს ღიმილს.
 — დაიჭირეთ
 ადგილები,
 აბა, ჩქარა, ჩქარა!
 ეს რონოდა
 გადიქცევა
 თქვენთვის ნიაჟ-ქარად.
 ჰა, მივედით.

დაუინახეთ
ჩვენი სკოლას ესო,
მოგვეგებენ
მეგობრები:
ნოდარ, შინა, რეზო.
ჩვენი ბაღი!
შიკ კაკლის ხე
და ზედ ბუდე ევავის!
მხოლოდ ჩვენი
ვარდის ბუჩქი
შევე ადარ ევავის,
მაგიერად
მიხაკები
კვალზე ამოსულან,
და ლამაზი
წულის ევავილი
მოგაგეს ბამბის ქულას.
აი, მოდის,

ისე ძალზე
მოგვენატრეთ,
ისე ძალზე, რომა...
აბა, ვინ რა
ვააკეთა
და ვინ რა იშრომა?

და ჩვენც ეველა,
სხანა-სხუნით
მოფუფევით ამბავს.
ამ დროს სარი.
ადგილებზე! —
ვირის, — გასწით, აბა!
ისევ სწავლა,

სელებს გვიქნევს
სელმძღვანელი ნინა:
— რომ იცოდეთ,
მე და სკოლას
როგორ მოგვეწინა!

ისევ შრომა
და სირბილი ცერად.
კაუძარჯოს
ჩვენს საეჯარეო,
ჩვენს საერთო კერას!

პირველი ღოქი

სკატი მეთევზე იყო. მდინარეებში თევზი გამოჰილია, და სკატი დიდ ზღვაზე წავიდა ბედის საცდელად. მისი შვილი ბუნი კი შინ დარჩა.

სალამოს სკატი დაბრუნდა, მაგრამ თევზი ძალიან ცოტა მოიტანა.

— ძნელი დასაქერი იყო. ზღვაში წყალი ცრემლივით მლაშე და მწარეა, მისი დაღევა არ შეიძლება. სიცხეში ძალიან დავიქანცე და კინადამ მოკვკვი წყურვილით. დასაღევი წყალი არ მქონდა თან და ან რით უნდა წამელო, — ამბობდა ის.

თევზს ისინი ნაკვერჩხლებზე სწვავდნენ, არც ტაფები, არც ქვაბები არა ჰქონდათ. საზოგადოდ არაერთარი კურკლი არ მოებოდათ. კურკლის გაკეთება კი ჯერ არ იცოდნენ. წყალს თევზის ბუშტებში ინახავდნენ. მაგრამ ბუშტები ჩქარა სკდებოდა და, ამას გარდა, წყალი ჩქარა ფუჭდებოდა კიდევაც. ცუდი სუნი და გემო მიეცემოდა ხოლმე. სკატი და ბუნი ველურები იყვნენ, და ყველაფერი ეს, რასაც ახლა ვიამბობთ, დიდი, დიდი ხნის წინად მოხდა.

ბუნმა მოიტანა ფიჩხი და ცეცხლი გააჩაღა.

მზე ჩადიოდა. ზღვა ეშხაუნებოდა ნაპირებს, და კოცონის ცეცხლი ბარბაცებდა მის ტალღებზე.

— არაფერი არ გვაქვს ისეთი, რომ შესაძლებელი იყოს დასაღევი წყლის ჩასხმა, — სთქვა სკატმა, — მაგრამ ამბობენ, აქ მახლობლად, იქით მხარეს, საითაც ფრინველები მიფრინავენ, დიდი ველია და იმ ველზე მზამხარეული თაფლით სავსე მწვანე ბუშტები იზრდება თურმე. პირდაპირ ამოდის მიწიდან, თაფლიანი. მხოლოდ მისვლა ძნელი ყოფილა, რადგანაც აღუღებელი წყაროებით და ნაკადულებით მჩქეფარე გაუვალი ქობია, მიწა ისე ცხელია თურმე, როგორც ნალვერღალი.

ასე ლაპარაკობდა სკატი და გასცქეროდა ფრინველებს, რომლებიც ჩუმად მიფრინავდნენ ერთმანეთის მიმდევნოდ, და იმათი ლანდები თრთოდა მზისაგან გახურებულ ნაპირის ქვიშაზე.

ბუნი ჩუმად უსმენდა მამას.

მეორე დღეს ბუნი სადღაც გაქრა; არ დაბრუნდა არც იმ საღამოს, არც იმ ღამეს. სკატი ამაოდ ელოდა მთელი ღამე ცეცხლის პირას, უძილოდ.

გავიდა კიდევ დღე. კიდევ დადგა საღამო, კიდევ ღამე მოვიდა

მაგრამ ბუნი არ დაბრუნდა.. სკატი კი ისევ ცეცხლთან იჯდა ჩაცუტული, მოხრილი. წვივებზე ბალნიან ხელები შემოეჭდო, ნიკაბით მუხლებს დაყრდნობოდა. ბუნი არ ჩანდა.

მხოლოდ მეოთხე დღეს გამოჩნდა ბუნი, და სკატი მაშინვე მიხვდა, სად იყო მისი შვილი გადაკარგული. ხელში ბუნს დიდი მწვანე ნაყოფი ეჭირა, ჩვენი ღოქის მსგავსი.

— ოჰ, ჩემო ბუნ, რა გაქვს ხელში? — ჰკითხა მას სკატმა, — ნუთუ იმ ველზე იყავი, სადაც თაფლიანი ბუშტები ხარობს? როგორ გაიარე ცხელი ჭაობი?

— ოჩაფეხებით, — მიუგო ბუნმა, — და ცხელი ჭაობი აღარ მწვავდა.

ძალიან კარგი გამოგონება იყო ოჩაფეხებით სიარული. ბუნის მოტანილი ნაყოფი გოგრა აღმოჩნდა. მართალია, შიგნით თაფლის მაგიერ თესლი და რბილი გული ჰქონდა, მაგრამ სკატმა გოგრისაგან წყლის საუცხოვო ჭურჭელი გააკეთა და სხვა ხომ ჯერჯერობით არაფერი არ იყო საჭირო.

ყოველდღე მიდიოდა ახლა სკატი თავისი ნავით ზღვაში შორს და თან მიჰქონდა დასალევი წყაროს წყლით სავსე ჭურჭელი ერთხელ გრიგალის დროს ტალღებმა გამოაგდო ნავი ქვებზე. ნავი გადარჩა, მაგრამ წყლის ჭურჭელი ბევრ ადგილას გაიბზარა. სკატი შეეცადა გაბზარული ადგილები თიხით შეეღესა, მაგრამ თიხასველ-

დებოდა და სკდებოდა, როგორც კი გოგრაში წყალს ჩაასხამდა.

— ირგვლივ სქლად უნდა გალესო თიხით, — უთხრა მას ბუნმა.

სკატი სწორედ ასე მოიქცა, გოგრას ირგვლივ თიხის სქელი ფენი შემოაღესა და ცეცხლზე დაჰკიდა გასაშრობად.

ზღვაზე გრიგალი ბობოქრობდა. შორი თოვლიანი მთებიდან ცივი ქარი ქროდა. დაღამდა. სკატი და ბუნი გაეხვიენ მგლის ტყავში და დაწვეწ ცეცხლის პირას. ქარი არხვედა გოგრას ცეცხლზე, უბერავდა ცეცხლს და აგიზგიზებდა ალს. სკატს და ბუნს თბილად ჩაედინათ.

გაღვიძათ დილით და ნახეს, რომ გოგრა ცეცხლში ნაკვერცხლებზე გდია: ბაწარი, რომელზეც გოგრა ეკიდა, გადამწვარიყო. გოგრა ცეცხლში ჩავარდნილიყო და გარშემო თიხა ქვასავით გამაგრებულყო; თუმცა გოგრის ქერქი თიხის შიგნით სრულიად დამწვარი იყო, მაგრამ ეს საქმეს სრულიად არ ვნებდა; როდესაც შიგ-

წყალი ჩაასხეს, არ გავიდა. პირ-
 იქით, ჭურჭელში წყლის აღუდება
 და თევზის მოხარშვაც კი შესა-
 ძლებელი გახდა.

იმავე დღესვე გამოძერწა ბუნმა
 თიხისაგან ფინჯანი და გამოწვა
 ცეცხლზე. ფინჯარი წკრიალებდა,
 მთლად წითელი იყო; საღამოთი
 ბუნმა წვნიანი თევზი მოხარშა
 შიგ. არც ბუნს და არც სკატს მა-
 ნამდე წვნიანი მოხარშული თევზი
 არ უჭამიათ. ისინი მხოლოდ შე-
 მწვარი თევზით იკვებებოდნენ.

სკატმა სთქვა:

— დღევანდლამდე არ ვიცოდი,
 თუ თიხა ქვასავით მაგარი გახდე-
 ბოდა ცეცხლისაგან. არ შეიძლე-

ბა სხვა რამეც გავაკეთოთ თიხი-
 საგან?

სწორედ ასე ისწავლეს ახალი
 ზელანდიის¹⁾ ველურებმა თიხის
 ჭურჭლეულის კეთება. სხვა ადგი-
 ლებში იქნება სხვანაირად მოხდა,
 მაგრამ ახალ ზელანდიაში და სო-
 ლომონის კუნძულებზე ახლაც გაი-
 გონებთ ამბავს იმის შესახებ, თუ
 როგორ ცხოვრობდა ოდესღაც
 ორი მეთევზე — სკატი და ბუნი, მა-
 მა და შვილი, და როგორ გააკე-
 თეს იმათ პირველად გოგრის დო-
 ქი და შემდეგ გამომწვარი თიხის
 ფინჯანი.

6.

მოწაფეთა დაბრუნება საზღვრულ არღაღებშიდან.

ბანაკებიდან დაბრუნდენ
 ნორჩ ზითნურთა რკოლები;
 ჟივილ-სივილით აავსეს
 მიურუებული სკოლები.

სხვა მოწაფენიც მოდიან,
 მასწავლებლებიც წნდებიან;
 ისმის წკრიალი ზარისა,
 ურთიერთს საღმით სვდებიან.

გ. ქუჩიშვილი.

¹⁾ ახალი ზელანდია დიდი კუნძულია ჩვენგან ძალიან შორს.

ლაკარაკობს. ლაკარაკობს.

(კავრძელება)

მირობის ღიანდაგზე შავი ვეშანი,
 მირობის, კუკუხებს, აბნევს ნაპერწკლებს
 მარტის დაძის სიბნელეში და მიათრევს
 გრძელ შავ კველს. გველი შესახვევებზე

იკლაკნება, სმაურობს. კარშემო ტრიალი მინდორია, ღროდადრო
 ხანს ზატარა სოფელი, სადაც ძლივს ბუტავს სანთელი. გამოხნდება
 ზატარა სადგური, რამდენიმე წუთით გახანაოებს და ისევ დაბნელდება.
 შიგ მატარებელში კი სკამებზე, იატაკზე ჭეჭვიანი დაფლეთილი ტა-
 ნისამოსით სხედან, წვანან და დადიან ბავშვები. ზოგი კივის, ზო-
 გი ტირის, ზოგს სძინავს, ზოგი კი შესწერებია ვაგონის ჭერს და
 რაღაცას ფიქრობს.

შავი ორთქლმავალი კი როცა მიუხლოვდება მოსახვევს, ერთს
 კარგად წამოიკივლებს, თითქოს უნდა ქვეყანას აცნობოს, რომ
 მოჰყავს უზატრონო ბავშვები დიდ ქალაქში, სადაც მათ ელის თბი-
 ლი ბინა, ჰური და ალერსი.

—უ-უ-უ-უ!—ტაჭკივის ორთქლმაჟალი.

—ჩუკ, ჩუკ, ჩუკ!—მხარულად გაიხასიან ვაკონების ბორბლები.

სადილის დრო იყო, მატარებელი ტუილისის სადგურზე რომ გაჩერდა. ბავშვებს ელოდა მიძღები კომისია, რამდენიმე კაცი საგან შემდგარი სადგურის დარბაზში სუფრა იყო გაშლილი. ბავშვებს სადილი აჭამეს და შემდეგ წლოვანების მიხედვით დააჯგუფეს. ბავშვები ავტომობილებით გააკრახვეს საბავშვო სახლებში. სადგური, თანდათან ცალიერდებოდა. მიძღები კომისიის თავმჯდომარე გიორგი განკარგულებას აძლევდა, რომელი ბავში სად გაეკრახვანათ.

— აკერ კიდევ ერთი გოგონა, — სთქვა ვიღაცამ.

სადგურის დარბაზში, ფანჯარასთან, სკამთან იდგა 4-5 წლის გოგონა, მონძებში გახვეული. როცა ვინმე უახლოვდებოდა, შეძინებული გოგონა სკამს აეფარებოდა სოლმე; გავეითლებულ სახეზე გიშინებით ძავი თვალები უბრწყინავდა.

— გოგონა, ა, გოგონა, რა ჭქვიან? — ჭკითხა გიორგიმ.

გოგონამ ზასუსი არ მისცა.

— ნუ გეძინია, გოგონი, მითხარი, რას გაჩუბებულხარ? — აღურსით გაუძეორა გიორგიმ.

ზასუსი მაინც არ იყო.

— რამ შეაძინა ასე? — სთქვა ვიღაც მოსუცმა.

— ვიღომ რა საკვირეელია?!

— ვინ იცის, რამდენი ტანჯვა აქვს გადატანილი?

— სთქვი, გოგონი, დედა გეპავს?

ბავში სდუძდა.

— ასე მოელი გზა სმა არ ამოუღია, — სთქვა მეორემ, ცოტა მასზე მოხრდილმა ობოლმა.

— მე მაგ ბავშს ვიცნობ, — სთქვა მესამემ, ჩვენი მესობელი სოფლიდან არის; ირინე ჭქვიან, ერუ-მუნჯია; დედა ჭეავდა, მაგრამ ისიც, სოფელში სთქვეს, სასადით მოუკვდაო.

— ერუ-მუნჯი!

— ერუ-მუნჯი!

— მამ სად წავი-
 ვვანო, — სთქვა გიორ-
 გომ, — მაგას ხომ სა-
 ბავშო სახლში არ
 მიიღებენ? მოქალაქე-
 ნო, — მიუბრუნდა იგი
 ხალხს, — იქნება ვინმე
 თქვენგანი დროებით
 შეინახავს ამ ბავშვს???
 მერე სადმე მივათავ-
 სებთ.

სინუშე ჩამოვარდა,
 ხალხმა დაძლავ დაიწყო.

გიორგი ცოტა ხანს ჩაფიქრებული იდგა, მერე სწრაფად გა-
 დაისვა შუბლზე ხელი, თითქოს რაღაც ახრს იმორებისო, მივიდა
 ბავშთან, გაახუია საბანში, ხელში აიყვანა და ჩქარი ნაბიჯით გე-
 კიგზავრა თავისი სახლისაკენ.

ჰელოს, გიორგის ცოლს, ეს-ეს იყო სადილის მხადება გაე-
 თავებინა, სუფრა გაეძალა და ქმრის მოლოდინში საკერავით ხელ-
 ში დამჯდარიყო ფანჯარასთან. მისი ოთხი წლის შვილი ელიკო
 აქვე თამაშობდა. ეველგან სისუფთავე და სიფაქისე იყო. კედელზე
 საათი ეკიდა და მსიარულად წიკწიკობდა. გაისმა კარის კაკუნი.

— აგერ მამაც მოვიდა, — სთქვა ჰელომ და კარის განსაღებად
 ადგა. გიორგიმ პატარა აივანზე ფეხები გაიწმინდა და ოთახში
 შემოვიდა.

— ერთი გოგონა კიდევ მოგეყვანე, ჰელო, — სთქვა მონსულ-
 მა, ირინეს საბანი მოაძორა და შუა ოთახში დააყენა.

ჰელომ მუხლებში ხელი ჩაიკრა. ელიკო გაშუმდა.

— ხომ არ შეიძლება! — შეჭკიულა ჰელომ, — რას ფიქრობდი,
 ჭკუჭვიანი, უპატრონო, ოდიანი ბავში სახლში რომ მოგვაყვანა?
 ვინ იცის, რა სჭირს.

— ამასთანავე ვრუ და მუნჯი, — და-
უმატა გიორგიმ.

— აღელვებული ზელო სკამზე და-
ეშვა.

— ესღა გვაკლდა, — წამოიძახა მან,
სული როცა მოითქვა, — შენი შვილი არ
გეცოდება?

— დაცა, დედაკაცო, რა დაგეძრთა?
მოვაწუბოთ სადმე. მამ რა მექნა? ქუჩაში
დამეკდო, როცა არავის მიჭყავდა? აბა ჩქა-
რ დაბანე და სუფთად ჩააცვი. კვშია.

ზელომ იცოდა თავისი ქმრის ამბა-
ვი: თუ რამე გადასწევიტა, ვერავინ ვერ

გადათქმევინებს, ამიტომ ღრმად ამოიხსრა და შეუდგა მისი გან-
კარგულების შესრულებას.

ნახევარი საათის შემდეგ ირინე ელიკოს შალის კაბით იჯდა
სუფრასთან და გემრიელად ილუკებოდა. თვალები უბრწყინავდა.

— კარგია, გოგონა? — სთქვა გიორგიმ და თავზე ხელი გადაუსვა.
ირინემ გაიცინა.

— უურე, იცინის, — სთქვა გიორგიმ, — ესმის, თქმა კი
არ შეუძლია.

ნასადილეკს ირინე ელიკოს გვერდით მოუსვენს. ელიკო თავის
სათამაშოებს ახვენებდა, მსიარულად რაღაცას უამბობდა, ირინე კი
თავს უკანტურებდა და ხელებს შლიდა. მშვენივრად თამაშობდნენ.
დაძე კი ორივე გოგონას ტკბილად ეძინა ერთ საწოლში.

მეორე დილას გიორგი წავიდა განსაკებად, სად არის ვრუ-
მუნჯთა სკოლაო და შეუდგა ირინეს მოწუბობის საქმეს.

ორი დღის შემდეგ გიორგიმ ირინე დილა-ადრინან სადღაც
წაიყვანა ტრამვაით ირინეს ეკვლაფერი ეუცხოებოდა. ხალხი
ფუსფუსებს, ეკვლა სადღაც მიეჩქარება, ტუჩებს ატოკებენ, კაცი კი,
რომელსაც ტუჩის ჩანთა აქვს, წამდაუწუმ სწევს ირინეს თავის

ზემოთ გაბმულ თოკს. ირინე კანკალმა აიტანა: რა ხალხია ეს? სად მიჰყავთ იგი? როგორც დაშინებული ცხოველი, ისე მიეკრა გიორგის, თრთოდა. აგერ გადმოვიდენ კიდევ ტრამვაიდან და ქუჩაში მიდიან; ირინეს წინ

გაუსწრო ბავშვთა ჯგუფმა; თითებს ანძრევენ და რაღაც ნიშნებს ამღევენ ერთიმეორეს. ირინემ მაშინ არ იცოდა, რომ ეს ბავშვები ურუ-მუნჯები იყვნენ.

გიორგიმ ირინე დიდ სახლში შეიკვანა. აუარებელი ბავში ბუზივით იწოდა, ეველა ირინეს უეურებდა.

ირინე ატირდა. მერე ვიღაც უცხო ზირებმა ირინეს ზირი გადალებინეს, რაღაცას უსინჯადენ, ხან ერთი მხრით, ხან მეორე მხრით ატრიალებდნენ. როცა ირინემ მუანრე ქვითინი დაიწყო, მაშინ დანებეს თავი.

წავიდა გიორგი. ირინე აპერა ფანჯარაზე და უეურებდა ატალახებულ ქუჩას და ჭიშკარს, რომელშიაც გავიდა მისი მფარველი. გული უცემდა და რაღაც სევდა აწუხებდა.

ჰვითელი სახლი.

მხიარული ევითელი ფერისა სახლი მივინთ. კედლები შეუღებავია; ოთახის შუაში დაბალი მავიდა და სკამებია, კუთხეში თაროებსე სათამაშოებია.

აგერ დედოფალას გაუძლია ხელები, მოწყენილ ვირს თავი ჩაუღუნავს. აქეთ მთელი გროვა თვალვებდაჭკეტილი ტიკინებისა, ბურთი, სხვადასხვა ფერის და სახის ფიგურები, ღორი, ძაღლი, ტიკი, ავეჯი.

ზატარა ვოვა შესცქერის სათამაშოებს. ძალიან უნდა ერთხელ მაინც გააგოროს ბურთი, მაგრამ მასწავლებელი ოღია მაგიდას უკაკუნებს ხელს. ვოვამ იგრძნო, რომ მაგიდა შეინძრა და შესედა მასწავლებელს. მასწავლებელს კი სერიოზული სახე აქვს, ტუჩებს ანძრევს. ამბობს: „ვოვა, არ შეიძლება!“

და ვოვას ესმის, რომ ახლა არ შეიძლება ბურთის თამაში, ახლა ძერწვის დროა, და ვოვამაც უნდა ძერწოს სხვა ბავშვებთან ერთად.

ზინა და კოლა ფეხებს ურტყამენ ერთმანეთს მაგიდის ქვეშ. მწარედ მოხვდა ზინას ფეხი და ატირდა. მასწავლებელმა მოჰკიდა კოლას ხელი და ძეორე მაგიდასთან გადასვა, ზინას კი უაღერსებს:

— ზინა ფუა, ფუა, ფუა!

ზინაც შესწერებია მასწავლებლის ტუჩებს და იძეორებს: „ფუა, ფუა“....

ზინამ უკვე კარგად იცის ლაზარაკი. წელიწადზე მეტია, რაც იგი ერუ-მუნჯთა საბავშვო სასკოში სწავლობს.. ზინა დაბადებიდან ერუ-მუნჯია. მისი ამხანაგებიც—ვოვა, სოსო, კოლა, თინა, ნინა, მამო და სხვებიც—ერუ-მუნჯები არიან. ბევრმა მათგანმა უკვე ისწავლა ლაზარაკი. ეგულამ იცის თავისი სასკელი. მათი სასკელები ფერადი ფანქრითაა დაწერილი ქალაღდის ფურცლებზე და კედლებზე ჰკიდია. აქვე კედელზე ჩამოკიდებულია ბევრი სხვა სურათიც: აკერ ძაღლი „ამ“, კატა „მიანუ“, ცხენი „ანუ“, ბურთი, ღომი, დანა, ფინჯანი, ჩიტი.

— ამ, ამ,—ამბობს მასწავლებელი—ნიკო, სად არის ამ, ამ?

ნიკო ძირბის სურათთან და უჩვენებს „ამ-ამ“-ს. მაგრამ თქმა ჯერ არ შეუძლია, მამომ კი უკვე ბევრი სიტყვა იცის.

ძალიან მსიარულად არიან საბავშვო სასკოში. რვა საათზე ღვებიან და საუბმობენ გრძელ, ნათელ სასაუბშო ოთახში, ძერე მიღიან სასეირნოდ. ვოვა ძალიან სასაცილოა: დაინახავს თუ არა ცხენს, გაჰკვივის „ანუა, ანუა“, ძირბის ქვაფენილზე, შურას კი

ძალიან უკვანს ჩიტები, მაგრამ რომ ვერ უთქვამს სიტუვა „ჩიტი“? მასწავლებელი ასწავლის, რომ ჩიტს „ჩი“ დაუმახოს, — ესეც არ შეუძლია. მისდევს შურივით ჩიტს, უნდა კუდსე მოჰკიდოს სელი, მაგრამ სად არის: აფრინდება ჩიტი, შურა კი დგას და ზირდაღებული შესცქერის, როგორ მიფრინავს იგი. შეცადინებაც ძალიან მსიარულად მიმდინარეობს, მეტადრე შურვა, ხატვა და ტანჯარჯიში მუსიკით. მოსაწვევია მსოფლიო სიტუვების გამოთქმის სწავლა და ამისათვის საჭირო ვარჯიშობა ზირით.

ქებაში ცხედარს მოასვენებენ. ბავშები ფანჯარას მივარდნენ და გრძნობენ, როგორ ინძრევა ჰაერი და ფანჯრის მინები სამსედრო მუსიკისაგან. ერთხელ თინა ფანჯრიდან ჩამოვარდა და ცხენი გაიტყვა, სამაგიეროდ შეისწავლა სიტუვა „ჩამოვარდა“. იტუვის თუ არა ვინმე „ჩამოვარდა“, თინა მაშინვე ფანჯარას მიუთითებს. დასვენების დროს კი, რომ იცოდეთ, რა სიმხიარულეა! ბავშები დარბიან, დასტიან, ფუსფუსებენ, რაღაცებს იგონებენ. აბა შეუდეთ ვოვას და ვერას, ისინი დიდი მეკობრეები არიან. კუთხეში მიმსდარან და ვოვა რაღაცას უსხნის ვერას: თავს უკრავს, თვალებს ახამხამებს, სელეებს შლის, და ვერას მშვენივრად ვსმის მისი ნიშნები. კატო და მამო დედოფალას ეთამაშებოდნენ და ჩხუბი მოუვიდათ. მამო ართმევს დედოფალას, კატო კი არ აძლევს და რაღაცას ბუტბუტებს. ბევრი სამუშაო აქვს მასწავლებელს: წახსუბებულნი უნდა შეარიკოს, ერთს აუსხნას, მეორე დაარიკოს, ამას მარვალი შეუკრას, მეორეს გაუწერეს, მესამეს მიუაღწეროს.

ერთი წუთით მოსვენება არა აქვს.

(გაგრძელება იქნება)

ზღვის მანათობელი ცხოველები

ვინც შავ ზღვაზე ყოფილა, უნახავს, როგორ ანათებს ხანდახან ტალღები ვერცხლისფერი შუქით. ისეთი ლამაზია ეს შუქი, რომ შეიძლება დიდხანს უყუროთ და მისი სქერა არ მოგწყინდებათ.

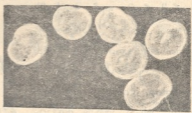
ამნაირად ანათებენ პაწაწინა ცხოველები—ლამის მნათები.

ლამის მნათი—პაწაწინა რბილი ბურთულებია. ზღვის ზედაპირზე აუარებელი ცურავს, იმდენი, რომ ზღვა წითელი გეჩვენებათ.

ტალღების მოძრაობის დროს ლამის მნათები ერთმანეთს ეჯახებიან და ამ დროს კედევ უფრო მეტად ანათებენ.

ზღვის სიღრმეში მუდამ ბნელა, იმიტომ რომ მზის სინათლე ვერ აღწევს იქამდე, მაგრამ ამ სიბნელეშია ცხოველები, რომლებიც ანათებენ.

აბა შეხედეთ ამ ცხოველებს, ზღვის ბუმბულებს, ესენი სხედან

მანათობელი ცხოველები

წყალქვეშა კლდეზე და ცისფრად ანათებენ საამურად. ანათებენ აგრეთვე ზღვის ანემონები, რომლებიც ძალიან გვანან ყვავილებს; ზღვის ზოგი კიბო და ჭიაც ანათებს.

არის თევზი მოლოკოსტუს, რომელიც ძალიან ღრმად დაცურავს წყალქვეშ და მუდამ ანათებს, ნამდვილი მოძრაი ნირადანია. მოლოკოსტუსს მკერდის და კუდის დაყოფებით ორივე მხარეს პატარა-პა-

მანათობელი ცხოველები

ტარა მკეპეები აქვს და სწორედ ეს მკეპეები ანათებს. არიან თევზებიც, რომლებიც საცურავები აგრეთვე ანათებს.

თქვენ იკითხავთ: რა საჭიროა ეს წყალქვეშა სინათლე? აი რისთვის არის საჭირო ამ ცხოველებისათვის სინათლე: ზოგი სინათლის საშვალებით იკვლევს გზას, ზოგი იზიდავს საჭმელად გამოსადეგ პატარა ცხოველებს, ზოგი კი თავს იცავს მტრების თავდასხმისაგან: ატყობინებს მტერს, რომ მისთვის გამოსადეგი საჭმელი არ არის. მტაცებელი შორიდან ხედავს სინათლეზე თევზს და ხელს აღარ ახლებს.

მანათობელი ცხოველები

ორის შემდეგ პირველი ვინც დგას, თავზე მილივით დახვეული ქალაღი დაახურეთ, ხელში მუყაოსაგან ორი რგვალად გამოჭრილი ქალაღი მიეცით, რომლებზეც შუაზე ჯერ ორი პატარა წითელი წრე დახატეთ. ერთი ბავში დააყენეთ განზე კედელთან, ხელში ზარი მიეცით; როდესაც ორჯერ დარეკს ზარი, დაუსტეინოს იმან, რომელიც მწყერივში დგას უკანასკნელი. შემდეგ კი ყველამ უნდა იგუფუნოთ ჯერ ნელ-ნელა, შემდეგ უფრო აჩქარებით „დახ-დახ-დახ“ და ნელ-ნელა დაიძრათ ადგილიდან ერთმანეთის მიმდევროდ, იქით, საითაც წაიყვანათ პირველი, თავზე რომ მილი ახურავს; შეიძლება სელის დროს დააქინოთ ცხვირსახოცი, ან ხელი, თითქოს ვინმეს ემშვიდობებოთ. ზომ მიხვდით და გამოიცანით? რასაკვირველია. ბავშვები მიდიან სადგურიდან მატარებლით, წინ ორთქლმავალია, უკან მთავარი კონდუქტორი, განზე—რკინისგზის მოსამსახურე, რომელიც რეკს, და შუაზე—ვაგონები.

შეიძლება განაგრძოთ გამოცანა, თუ რა შეემთხვათ გზაში. მაგალითად:

მეორე გამოცანა. ორთქლმავალი უცებ ჩერდება. ერთი ბავში, რომელიც გზაში დგას და ჩაბარებული აქვს წითელი და

შწვანე ბაირალი, სწევს წითელ ბაირალს. მთავარი კონდუქტორი ჩამოდის მატარებლიდან, გაიგებს გაჩერების მიზეზს და იწვევს მატარებლით მიმავალ რამ-

დენიმე ბავშს. შეუდგებიან მუშაობას: ბავშვები ისე უნდა მუშაობდნენ, რომ ყველა მიხვდეს, ვითომ მუშები არიან და რელსებს ასწორებენ. მატარებელი იმითომ გაჩერდა, რომ გზა ვიფუჭებული იყო.

მესამე გამოცანა. უკანა ვაგონს ბორბლები უფუჭდება. სადგურზე მუშები ათვალეიერებენ ვაგონების ბორბლებს (ვითომ უყაყუნებენ ჩაქუჩებს), შემდეგ ამ უკანასკნელ ვაგონს „აქლიან“ მატარებ-

ბელს: ორთქლმავალი გადადის მწყერივის ბოლოს, მიამაშენ უკანასკნელ ვაგონს და უკან-უკან სელით მიჰყავთ სათადარიგო ადგილს. მუშაობენ, აკეთებენ და ვაგონი ისევე გადმოჰყავთ და ამაშენ მატარებელს, ისევე განაგრძობენ გზას. შეიძლება სხვანაირადაც გაითამაშოთ: ვითომ სემაფორი დაკეტულია და საჭიროა დაცლა, სანამ გზა განთავისუფლდებოდეს. თუ საჭირო მასალა არ არის სემაფორის გასაკეთებლად, შეიძლება რომელიმე ბავში დადგეს მატარებლის წინ და ისე ასწიოს და დასწიოს ხელები, რომ სემაფორს მოგაგონებდეს.

შეიძლება კიდევ გზაში მატარებლიდან ავტომობილში გადაჯდეთ, გემში, აეროპლანში, ნავში, ტივზე, ურემზე, ტრამვაიში და სხ. იქნება ვინმემ იცით კიდევაც, როგორ უნდა მოაწყოთ ავტომობილით, აეროპლანით, გემით მგზავრობა. მოიწერეთ ჩვენს ჟურნალში და დაებეჭდავთ.

— 1929 წ. —

საემბროლო დასურბათებული ჟურნალები:

მცირეწლოვ. „ოქტომბრული“ უმცელ-
თვეური II წ.

მოსრდილ. „პ ი ო ნ ე რ ი“ ორჯე
რეული IV წ.

ხელმოწერა მიიღება წლით და ნახევარი წლით.

გადაგზავნით { „ოქტომბრული“ — წლით—3 მ. 50 კ-
ნახევარი წლით—2 მ.
„პ ი ო ნ ე რ ი“ — წლით—5 მ.
ნახევარი წლით—3 მ.

ცალკე. ნომერი { „ოქტომბრული“ — 35 კაპ.
„პ ი ო ნ ე რ ი“ — 25 კაპ.

მისამართი: ტფილისი, რუსთაველის გამზირი, № 22, სახელგამი (შეორე
სართული). ახალგაზრდათა სექტორი. „ოქტომბრული“ და
„პ ი ო ნ ე რ ი“ რედაქციას

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია: ვ. ლუარაბაძე, ნინო ნაცაშიძე და
მ. ელაჯარაშვილი.